

elsefolk I och Iklubbarna

STÅNDSKALL

Nr 4

1976

1 44, SF 15240 Lahti 24.

2 00 Gällivare, tel 0970/141 71.

Boden, tel 0921/721 41.

tel 0975/410 42.

2 00 Storvik, tel 0920/115 36, Bengt

0980/177 96 (Lokalklubbsrepresentant

0921/120 28 (N), Anna-Lisa Olovsson,

89 (M), Rolf Norstedt, Skolvägen 7,

Täby, tel 08/756 19 03 och Hans-Erik

ellefteå, tel 0910/100 17 och Ingegärd
109 46.

ärhovsgatan 2, 95300 Haparanda, tel

53 Umeå, tel 090/13 56 96 och Sigurd

0226/220 41.

11 00 Kiruna, tel 0980/177 96.

2 00 Gällivare, tel 0970/123 88.

3 43.

dsjaur, tel 0960/113 01.

Arvidsjaur, tel 0960/105 07.

0921/12028.

0 60 Storuman, tel 0951/10606.

Storuman, tel 0951/109 46.

Umeå, tel 090/13 56 96.

ärdsjö, tel 0246/106 45.

äck, tel 0564/101 62.

Bollnäs, tel 0278/159 51.

Klubbens kommittéer

AVELSRÅD

Finsk spets

Staffan Forslund, Furuvägen 16, 812 00 Storvik, tel 0290/115 36 (sammankallande).
Stig Brännvall, Mansheden, 950 56 Korpikå, tel 0975/102 29 eller 0923/600 14 (helgdagar).

Norrbottenspets

Johnny Niva, Lasarettsgatan 45 A, 972 00 Gällivare, tel 0970/123 88 (sammankallande).
Folke Söderberg, Fack 15, Remmarn, 890 50 Björna, tel 0662/400 31.
Sjöns Malte Jonsson, Box 5122, 793 00 Leksand, tel 0247/120 29.

PROVREGELKOMMITTEER

Fågelprov

Rune Samuelsson, Kvarngatan 14, 972 00 Gällivare, tel 0970/141 71 (sammankallande).
Staffan Forslund, Furuvägen 16, 812 00 Storvik, tel 0290/115 36.
Gustav Rova, Plogvägen 4, 961 00 Boden, tel 0921/120 28.

Älgprov

Bernt Karlsson, PI 6134 Myckle, 931 00 Skellefteå, tel 0910/555 13 (sammankallande).
Jan Åkerman, Molstaberg, 150 21 Mölnbo, tel 0158/600 04.
Rune Johansson, Luleåvägen 42, 972 00 Gällivare, tel 0970/117 79.

TIDSKRIFTSREFERENTER

Staffan Forslund, Furuvägen 16, 812 00 Storvik, tel 0290/115 36.
Björn Lundberg, Sävast 6227, 961 00 Boden, tel 0921/721 41.
Bern Karlsson, PI 6134 Myckle, 931 00 Skellefteå, tel 0910/555 13.

LANDSKAMPSKOMMITTE

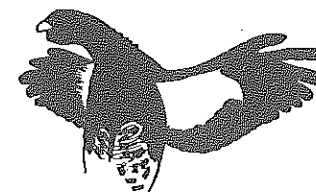
Gustav Rova, Plogvägen 4, 961 00 Boden, tel 0921/120 28.
Björn Lundberg, Sävast 6227, 961 00 Boden, tel 0921/721 41.
Nils Öhman, Tjärhovsgatan 2, 953 00 Haparanda, tel 0922/102 58.

STÅNDSKALL

ORGAN FÖR SPECIALKLUBBEN
FÖR FINSK SPETS
OCH NORRBOTTENSPETS

Nr 4 1976

Något om policy- frågor

För två år sedan var klubben tämligen nergången. Medlemsutvecklingen var negativ, den ekonomiska situationen dyster och verksamheten i avtagande. Emellertid gjorde klubben en kraftansträngning och läget förbättrades.

Den nytillsatta styrelsen gav en programförklaring, som andades tillförsikt och tro på klubbens inneboende kraft och mognad. Men man var dock medveten om att det fanns många problem som väntade på lösningar, och att några var svårberästrade. Att texten nu fullständig framgång och enighet i avelsfrågorna kräver såväl tid som arbete. Det behövs också stora doser av information och vägledning. Ett framgångsrikt avelsarbete fordrar så stora kunskaper i genetiska, rashistoriska och målsättningsfrågor, att man inte rimligen kan begära att alla hobbyuppfödare behärskar dessa. Endast i samarbete och bred uppslutning kring gemensamma mål kan bestående framgångar vinnas. Avelsråden är de nödvändiga och borde också vara de självklara stöttepelarna i denna verksamhet. Om

INNEHÅLL

- Ledare
- Riksnytt
- Lokalklubbnytt
- Skallkungtävlingen
- Landskampen
- Från trädkällare till skällande fågelhund
- Snön och tjädern

OMSLAGSBILDEN

Nordiske Mästaren 1976 S 17948/71 S o SF Jch Nappe med ägaren Nils Öhman, Haparanda, efter väl förrättat värv i landskampen mot finländarna. Nappe kvalade in till landskampen genom att liksom i fjol ta en andraplats i Skallkungtävlingen. Nappe blev inte jaktprovschampion i och med landskapsvinsten men var kort senare över till Finland igen och tog då det förstapris som fattades för den åtråvärda titeln. Foto: Juho Perttola, Lahti.

Redaktör: Bernt Karlsson, PI 6134, Myckle, 931 00 Skellefteå, tel. 0910/555 13.

Ansvarig utgivare: Björn Lundberg, Sävast 6227, 961 00 Boden, tel. 0921/721 41.

STÅNDSKALL utkommer med fyra nummer per år inklusive årsbok. Prenumeration ingår i medlemskap i SFN.

varje uppfödare går sina egna vägar, är det svårt att se hur man skulle kunna nå större eller varaktigare framgångar.

En aktivitet som vället större problem än man kunde vänta är älgproven. Efter många års tveksamhet men under starka påtryckningar från enstaka uppfödare sida, beslutade klubben att starta denna verksamhet. Men förmodligen var det för tidigt. Provvverksamheten riskerar bli så blygsam, att tillräckliga erfarenheter inte kan erhållas. År 1975 provades endast två hundar, varav den ena lyckades nå 1:a pris. Resultatet ansågs dock vara under förväntningarna. Man anspelade på att hindret mot ännu bättre resultat var klubbens alltför ambitiösa och långsiktiga målsättning. För att bättre svara mot de befintliga hundarnas arbetssätt som löshund på älg, ville man ha två sinsemellan helt olika provregler. Därigenom skulle hundarna få större chans att ta de "obligatoriska etterna". Man ville anpassa de långsiktiga målsättningarna efter kapaciteten och arbetssättet hos några enstaka hundar. Glömda var de gemensamma målen om "de lydiga mindre markernas älghundar," som i kompletterande syfte skulle berika löshundsjakten på älg. Då styrelsen kom med invändningar mot dylika tankegångar, beskylldes den vara diktatorisk på en låg nivå.

Älghundfrågan har hitintills enbart kretsat kring norrbottenspetsen, trots att många finska spetsar är goda älghundar och också används som sådana. Vi har också ett planmässigt utvecklingsarbete med finländarna. För norrbottenspetsens vidkommande har de gett sitt fulla stöd och uttalat en klar anslutning till de rasmålsättningar man enades om vid Kemi-konferensen (se Ståndskall nr 2/76). Man har vid senare diskussioner klart sagt, att Norden enligt deras uppfattning inte behöver ytterligare raser, som konkurrerar med de etablerade älghundarna. Även SFN har samma ståndpunkt och det var det argumentet, som fick SKK att bifalla vår älgprovverksamhet. Om inte det hela ska bli fiasko, måste klubben och de engagerade ha en klar och rak kurs i älgprovfrågan.

SFN har i alla år haft en framtidsytande utvecklingsmålsättning för sina två raser. Det programmet är fastställt av riksårsmötena. För den som vill åstadkomma kursavvikelse, måste den enda framkomliga "demokratiska" vägen bli att via sin lokalklubb eller direkt påverka vinna riksårsmötet för sin sak. Andra vägar är inte framkomliga, för SFN börjar vara en klubb med viss stabilitet. I den långsiktiga planeringen bör vi uppmärksamma, att hänsyn måste tas till den övriga kynologiska verksamheten. SFN är endast en blygsam sektor inom den svenska kennelorganisationen, som har över 100 000 medlemmar.

Förra ledaren behandlade klubbarnas organisatoriska problem, som långtifrån är okomlicerade. I princip är en hundklubb som vilken annan organisation som helst, men med den viktiga skillnaden att hunden står människan känslomässigt mycket nära. Det innebär också att känslorna svallar lätt inom "hunderiet". Att inom eller utom sin klubb starta en jakt efter förmodade eller konstruerade auktoriteter kan knappast rekommenderas. Den sätter enbart igång ett "ekorrhjul" av konflikter och intriger. Den rätta medicinen för SFN torde vara att bli medveten om de egna uppgifterna och egenvärdet. Våra egna problem väntar på konstruktiva lösningar och för att lyckas behövs framsynthet, enighet och solidaritet mot fattade beslut och målinriktningar. Mot den bakgrunden finns inte plats för självbefrämjande avvikelser. Vi måste sluta våra led ännu tätare kring de gemensamma framtidsytande målsättningarna, för endast där finns de utvecklingsmöjligheter vi söker för våra hundar och oss själva som en berättigad och självständig hundklubb. □

Klubbnytt

● Riksårsmötet

Riksårsmötet och Riksställningen 1977 hålls i Storuman 2–3 april.

● Ny sekreterare

Till ny rikssekreterare och ansvarig utgivare för Ståndskall har SFN:s styrelse utsett undertecknad. Lars-Erik Holmberg har av sagt sig uppdraget.

● Ny i riksstyrelsen

Övre Norra har utsett Bengt Henriksson, Kiruna, som ny representant i riksstyrelsen. Bengt ersätter Tore Strandgård som av sagt sig uppdraget.

● Arbetsutskottet

Till nya ledamöter i arbetsutskottet har riksstyrelsen utsett Gustav Rova, Boden, och undertecknad.

● Landskampskommittén

Nils Öhman, Haparanda, har ersatt Tore Strandgård i Landskampskommittén.

● Älgprovskommittén

Riksstyrelsen har utsett Bernt Karlsson, Myckle, till sammankallande sekreterare i Älgprovskommittén efter Karl-Henry Lundin som av sagt sig uppdraget.

● Kennelfullmäktige

Riksstyrelsen har utsett Staffan Forslund som representant i Kennelfullmäktige 1977.

● Mindre svårt vid jaktprov?

SFN:s krav för pris vid jaktprov har ansetts jämförelsevis höga. Styrelsen har nu uppdragit åt provregelkommittén att komma in med en analys över för- och nackdelar med en sänkning av kraven.

● Höjt anslag

Styrelsen har beslutat att anslaget till Ståndskall ska höjas från 13 000 kr till 15 000 kr.

● Längre provtid

SFN Södra har begärt förlängd provtid på fasan i ökl till den 28/2. Au har sagt ja. Anledningen till förlängningen är att man haft svårt få tag på lämpliga marker under ordinarie jaktid.

● Utställningar

SFN har begärt SKK:s godkännande av följande utställningar 1977: Gällivare (12/3), Falun (27/3), Storuman, Riksställning (3/4), Boden (30/4), Torne (22/5), Tärnendö (25/6), Rättvik (14/8), Eksjö (25/9).

Domare vid Riksställningen: Juho Pertola (finsk spets) och Rune Samuelsson (norbottenspets).

Svenska kennelklubben har följande utställningar 1977: Jönköping (12–13/3), Malmö (26–27/3), Västerås (16–17/4), Vänersborg alt Borås (7–8/5), Nybro (14–15/5), Boden (22/5), Timrå (4–5/6), Visby (3/7), Gällivare (3/7), Örebro (6–7/8), Skellefteå (20–21/8), Gävle 27–28/8), Landskrona (10/11), Stockholm (5–6/11), Göteborg (10–11/12).

BJÖRN LUNDBERG
Sekreterare

Från lokalklubbarna

Södra

av NILS JONSSON

□ I vackra Rättviksparken hölls den årliga utställningen 15 augusti med Dalarnas älg-hundsklubb som arrangör. Domare var Bo Pålsson. 19 finnspeksar och sju norr-bottenspeksar var anmälda. Ukkos Penu, som ägs av Stig Brännvall, Håkassbyn, hade inte gjort den långa resan förgäves. Han blev bäst i rasen bland finnspeksarna. Harfjällets Lorry, som ägs av Erik Gunnar Eriksson, Malungsfors, blev bäst i rasen bland norr-bottenspeksarna.

□ På jaktprovssidan har en hel del hänt bland finska speksarna, kanske tack vare att fågeltillgången varit den bästa på flera år. Sällan har så många fåglar skjutits för hundarna. Det är bara ett fel. Vi har 30 dagars jakt på skogsfågel i mellansverige. Varför skall det vara skillnad mellan oss och norra delen. Det har hittills bara varit finska speksar som startat på våra prov. Vi hoppas att någon norrbottnenspets skall dyka upp i öppen klass innan året är slut.

□ Provet i Sysslebäck stördes av blåsig och torr väderlek. Kanske blev det för mycket av det goda. Mellan fem och 18 fåglar räknades in på provområdena.

Ett prov har hållits i Boxholm. Fågeltillgången var god även där. Vi hoppas att få ha det provet även nästa år.

Provet i Sveg hölls i slutet av september. Det kom just i lövfällningen och blev därigenom ett svårare prov för hundarna. De besvärades även av björn i markerna.

□ Till Skallkungtävlingen kvalade Röjbackens Noppe och Minna in tillsammans med fjolårets segrare Siriklin Sippi.

Samtliga hundägare tackade nej till starten i Gällivare trots att vi hade mycket att försvara där.

Arrangörerna var givetvis besvikna på oss.

Provtiden i öppen klass pågår till 31 december så ni har möjlighet att prova era hundar än.

Tre nya domare har tillkommit. Robert Nordlander, Hans-Erik Lund och Nils Jonsson.

□ På årsmötet i våras beslutades att södra skall delas i två regioner med tänkbar gräns Stockholm—Karlstad. Delningen skall ske från årsskiftet. Löpande ärenden kommer att skötas av styrelsen tills årsmötet i slutet av mars.

Vi vill att så många som möjligt möter upp från båda sidorna då det är en hel del som skall diskuteras.

Vi har samtidigt vår vinterutställning.

Enligt årsmötets beslut kommer personlig kallelse att sändas ut till medlemmarna.

□ Styrelsen önskar God Jul och Ett Gott Nytt Jaktår.

Norra

av BÖRJE NILSSON

□ Det här numret av "Klubbnytt från Norra" ska enligt de riktlinjer som kom till i nummer 1 innehålla en liten summering av det gångna året. Nu är det givetvis lite svårt att sitta här

och angelägenhetsgradera, att lägga tonvikten på rätt ställe att summera så det passar alla. — Vad är det som är väsentligt? — Är det fågeltillgången och jakten, eller resultaten från jaktprov och utställningar, eller klubbarbetet i allmänhet, eller umgänget med kamraterna i klubben, eller . . ? Till sist är det bara Du som kan göra den avvägningen när Du ser tillbaka på året som har gått.

□ När det gäller fågeltillgång och jakt här inom Norra kan man nog påstå att fågeltillgången inte blev så där lysande som man kunde vänta under den varma och torra försommaren. Är det så att kullarna av någon anledning inte gick fram, eller var svackan från 1975 för djup? Den torra och varma förhösten som följdes av en kallperiod med tidigt snöfall i stora delar av länet samt ett till synes skärpt flyktbeteende hos fågelstammen har emellertid förmodligen bidragit till att avskjutningen har varit relativt begränsad. Man kan också förmoda att många av jägarna, förhoppningsvis även i våra led, har hållit inne med en del skott därför att fågeltillgången varit begränsad — jag har i varje fall hört tongångar i den riktningen från flera håll. Alltnog, om några av de gamla spelplatserna ännu är intakta, om vädrets makter är nådiga och kanske, framförallt, om tillgången till alternativ kost i form av bl a smågnagare står i lämplig proportion till rovdjursstammen kan allt detta båda gott för 1977.

□ Resultaten från höstens jaktprov kommer med säkerhet att finnas på annan plats i tidningen — jag avstår därför att upprepa alla prislistor på mitt begränsade utrymme. Undantaget får i så fall bli vårt eget jaktprov som anordnades i Arvidsjaur den 18—19 sept i ett strålende höstväder, på natursköna provmarker i Reivoreservatet. Förutom att arrangemanget var välordnat — man skulle kunna tillägga som vanligt när det gäller Arvidsjaur — måste de mest bestående instycket bli den glada, gemytliga och kamratliga stämning som rådde under provdagarna. Här fanns inget tävlingshets, inga diskussioner om regler och domslut, ingen prestigekamp och inga tråkiga efterslängar. Alla gladdes med segraren och de andra som fick in en fot i Skallkungtävlingen och alla hoppades på bättre tur nästa gång för de som kom längre ned på prislistan, som såg ut så här i den övre halvan:

Nappe	— Nisse Öhman	76 p
Kero	— Gert Lestander	71 p
Rippe	— Kjell Rosberg	67 p
Toga	— Björn Lundberg	61 p

Vi andra kommer igen nästa år till Skallkungtävlingen, som förmodligen kommer att anordnas i Arvidsjaur.

□ Om man skulle ge sig till att summera det gångna årets tävlingsverksamhet skulle mina personliga resultatlistor se ut så här:

UTSTÄLLNINGAR

1. Penu — Stig Brännvall Segrare i Riksutställningen 1976
2. Rami — Gert Lestander Svensk utställningschampion
3. Peni — Georg Larsson "

Här bör också nämnas att Gert Lestander haft stora framgångar med hundarna Rami och Tjabo på SKK:s utställningar i Boden och Gällivare.

JAKTPROV

Här vill jag för säkerhetsskull ha med fyra hundar med följande — och fortfarande min alldeles egen — rangordning:

1. Nappe — Nisse Öhman Segrare i landskampen
2:a i Skallkuntävlingen
samt 2 utmärkta kvaltävlingar
2. Penu — Stig Brännvall Segrare i Skallkuntävlingen
3:a i Landskampen
3. Rippe — Kjell Rosberg 3:a i Skallkuntävlingen
4:a i Landskampen
4. Toga — Björn Lundberg 4:a i Skallkuntävlingen
6:a i Landskampen

Vi har hållit tummarna för Norra hela året — och visst har det gått väldigt bra för oss. Särskilt för Gert och Björn. Men vi måste i ärlighetens namn erkänna att Övre Norra har lyckats bättre i år. Hjärtligt Grattis Stig i Gällivare och Nisse i Haparanda, och Grattis också till Kjell i Sorsele. Du har skött Dig med den äran här uppe i norr.

☐ I all ideell verksamhet är det rätt vanligt att koncentrera intresset till det som syns och hörs mest. Men en alldeles övervägande del av arbetet i vår klubb har nog bestått av andra saker och skett mera i det tysta. Hit bör bli allt det arbete som nedlagts för att få tillstånd de stora evenemangen, hit hör också jobbet med löpande ärenden i styrelse och kommittéer och hit hör inte minst de massor av telefonsamtal på alla tänkbara tider av dygnet, som brukar tillhöra vardagen för de mest initierade i verksamheten. Min summering blir att Ni har gjort ett gott arbete.

☐ Till sist några rader om det allra viktigaste — fortfarande enligt min alldeles egna uppfattning — nämligen den kamratliga samvaron i klubben. Jag tycker kort och gott att det har varit ett mycket bra år där man har fått väldigt fina kontakter med många fina kamrater. En malört har dock fallit ned i glädjebägaren nu på slutet. Björn Lundberg har beslutat sig för att lämna länet — Vi får hoppas att det bara är tillfälligt. Under tiden kommer vi att sakna Björn för hans glada gemytliga sätt, för hans entusiasm och arbetskapacitet, för hans saklighet och goda omdöme och för hans "Toga" som representerat oss med den äran. Lycka till Björn. Och grattis "Södra". Ni får en ny fin kamrat i Er gång.

☐ Vid en summering av det gångna året måste man dessvärre också konstatera en del mörka moln på kamraskapens himmel. Man börjar nog lite till mans fundera över vad det är som händer i klubbledningen när två sådana kapaciteter på alla områden — inte minst när det gäller stil och kamratskap — som Lars Erik Holmberg och den skrivande kollegan Tore Strandgård känner sig tvungna att hoppa av från alla styrelseuppdrag mitt i en period. Vi som främst ser det här med hundar och hundsport som en trevlig hobby där kamratskap och samarbetet är viktiga ingredienser behöver ha kvar alla våra erkända dugliga företrädare. Ingen nämnd och ingen glömd. Men på lång sikt tror jag inte att vare sig vi eller hundsporten är betjänta av förtroendevalda som till varje pris måste slå sig fram till positionerna störst och bäst.

☐ Allra sist vill jag tacka för den här perioden som "skrivare" för Norra. Kom bara ihåg att det inte är någon idé med eventuella förslag om förlängning av mandatet. Det här jobbet är så intressant och stimulerande att någon annan bör få prova på det under 1977.

Mellersta

av BERT KARLSSON

☐ När detta skrives är hösten jakt tillända. Fågeltillgången har rapporterats som ojämn. På många platser har man haft gott om fågel. Det gäller bl a Dorotea och Sorsele. På andra ställen har det varit sämre. Som helhet har dock föryrgringen varit näst intill optimal. Tex observerade Egon Grubbström, Övertorneå, vid jakt i Storuman på förhösten en tjäderkull med tio ungfåglar.

— Jag trodde inte det fanns sådana kullar, berättade Egon som ju har erfarenheter av sånt här genom att han själv sysslar med tjäderuppfödning.

☐ "Partikamraten" Egon gjorde också en stor PR-insats för klubben i Naturrutan i TV i månadsskiftet oktober/november. Egon fick demonstrera hur det gick till att jaga med skällande fågelhund och berättade också litet om rasen (finsk spets). Inför surrande TV-kamrer fällde han en tjäderhöna för sin nye hanhund Tikki och det hela var riktigt vackert.

☐ När det talas fågeljakt kan jag inte låta bli att något vidröra min gamla käpphäst, den om älgjagardiktaturen gentemot oss fågeljägare. Lars Lindh från Holmsund ringde i höst och berättade hur han blivit nekad att gå ut i skogen med sin hund före och under älgjakten. Älgjägarna gjorde sig dock ingen brådska. Jagade en liten skvätt på helgerna och gav fan i-et på vardagarna. Där fick alltså Lars sitta och vänta på att få gå ut och jaga medan älgjägarna samtidigt satt inne och struntade i jakten. Deras kvot var inte fylld när Lars ringde och då återstod bara en dag av licenstiden (24 september). Lars hade alltså förlorat en månad av bästa jakttiden.

Just det här tog jag själv upp vid länsjaktvårdsföreningens årsmöte i Lycksele. Det mötet var härligt att uppleva på så sätt att en förkrossande majoritet av jägarna å det kraftigaste fördömde den här sortens diktatur från älgjägarnas sida. Beslutet blev att länsjaktvårdsföreningen genom propaganda och på andra sätt ska försöka öppna markerna för småviltsjägarna. Jag har dock den känslan av att vi själva till sist måste bli dom som försvarar vår jakt genom öppen kamp. Ner med älgjagardiktaturen!

☐ SFN/Mellersta är, om inte alla tecken slår fel, återigen största lokalklubben. 130 medlemmar var vi ifjol men nu är siffran 145 enligt kassören Arne Persson. Ändå kan ökningen bli ändå större. De sist inkomna medlemmarna har nämligen ännu inte fått sina betalningskort. Eftersom det återstår så kort tid av året har Arne beslutat avvakta indrivningen till nästa år.

— Det verkar sniket att ta ut en årsavgift för den futtiga tid som är kvar av 1976, anser Arne med all rätt.

Medlemmar som kommit till under sista kvartalet i år behöver alltså inte betala årsavgiften 1976. Fritt och franko får ni ändå nr 4/76 av Ståndskall. Den som blivit medlem för att få alla nummer av Ståndskall under 1976 måste dock betala full avgift (50 kr).

— Med dessa rader sätter jag punkt för i år och önskar alla ett gott nytt 1977.

Nappe ledde men Ukkos Penu vann

av ANNA-LISA OLOFSSON och INEZ VEDBRING

Med ytterst liten marginal skällde Ukkos Penu till sig den åtråvärda skallkungtiteln. Efter första dagens provomgång ledde Nappe tävlingen på 68 poäng tätt följd av Ukkos Rippe på 65. Ukkos Penu låg då inte bättre än sju med 26 pinnar. Vid andra dagens prov lyckades dock Ukkos Penu bäst av alla. Han tog 70 poäng vilket också räckte till seger i sammandraget.

Tävlingen hölls den 9–10 oktober på markområden efter "Vägen västerut" och omkring Hakkas med förläggning och utgångspunkt Gällivare. Arrangör var SFN Övre Norra.

Efter glashala vägar, p g a årets första snöfall, tog vi oss så småningom till Gällivare för att som domare (observatörer??) övervara årets skallkungtävling. Fredagskvällen ägnades åt lottnings av områden för de i tävlingen deltagande hundarna. Vi domare var redan utplacerade på de olika provområdena. Tyvärr saknades fjolårets skallkung Siriklin Sippi och övriga tävlingsdeltagare från SFN Södra. Efter utdelning av program, kartor och viss regelgenomgång inför tävlingarna skingrades skaran av förhoppningsfulla hundägare, domare och vägvisare för att avnjuta en välbehövlig vila. Som tidigare nämnts var vädergudarna inte på arrangörernas sida. Årets första snö hade förvandlat nejden till ett julkortsmotiv. Vi var helt införstådda med att detta skulle öka svårigheterna för hundarna i deras arbete, vilket nog också framgår av resultatlistan. Antalet konstaterade fåglar inom de olika områdena varierade kraftigt. Vad det nu kunde bero på. Ytterligare snöfall under natten mot söndagen förbättrade inte situationen för hundarna, vilket också medförde flera förlängda provomgångar. Så småningom kunde vi dock samlas till kollegium och fastställa den slutgiltiga resultatlistan.

TRIVSAM TÄVLING

För övrigt vill vi nog säga att det hela var en trivsam tävling med bra arrangemang. Snöfall och hala vägar skall ju inte belasta arrangörerna. En liten malört var dock att SFN Södra icke mötte upp till tävlingen. Orsakerna kan ju vara många men nog tycker man att tävlingslusten skulle vara så stor att en resa norrut, om än lång, icke borde avskräcka.

Fördelningen av provområdena var delvis styrd så att varje hund fick en provomgång på de områden som klassificerats något säkrare beträffande fågeltillgången. Detta, liksom att domarna hade placerats på samma områden båda provdagarna, tycker vi var en god idé värd att noteras av kommande arrangörer. Att våra områden dessutom var synnerligen lättgångna kanske får ses som en omtänksamhet från provledarens sida. Till det negativa

○ Skallkungen 1976 Int o Nord och Ukkos Penu med ägaren Stig Brännvall, Korpikå. Foto: Juho Perttola.

kan väl läggas de långa transportsträckorna ut till provområdena. Vi är dock väl medvetna om att detta många gånger är oundvikligt.

Med detta vill vi uppmana alla spetsvänner: möt upp nästa år i kvalificeringstävlingar så kanske ni har chansen att erövrå skalkungtiteln. Din hund kanske är mycket bättre än du tror. Ge den en chans att visa vad den duger till. □

PRISLISTA

Pris	Hund	Ägare	Poäng lördag	Poäng söndag
1.	Ukkos Penu	Stig Brännvall, Hakkas	26	70
2.	Nappe	Nils Öhman, Haparanda	68	63
3.	Ukkos Rippe	Kjell Rosberg, Sorsele	65	14
4.	Toga	Björn Lundberg, Sävast	54	63
5.	Finnskallets Aju	Folke Fredriksson, Lycksele	13	58
6.	Ukkos Perro	Hans Sjölund, Gällivare	54	13
7.	Nalle (nobs)	Åke Andersson, Hakkas	48	13
8.	Kero	Gert Laestander, Arvidsjaur	47	14
9.	Ukkos Mina	Arne Persson, Umeå	15	13
10.	Monkey	Kurt Öhlund, Tväråsel	14	8

Av de i tävlingen tio deltagande hundarna var nio finska spetsar. Norrbottensspetsen Nalle placerade sig på en hedrande sjunde plats.

Riksställningen

av ANNA-LISA OLOFSSON och INEZ VEDBRING

Än en gång har vi i Storuman fått förtroendet att arrangera en Riksställning. Utställningsplatsen blir som förra gången Röbroskolans gård.

Storuman erbjuder en, visserligen utomhus, men dock skyddad utställningsplats med goda utrymmen både för hundar och utställare.

Inkvartering på Hotell Toppen, där även årsmötesförhandlingarna äger rum. Lördagskvällen tillbringar vi hos Fru Lundberg på Hotell Toppen där hennes välkänt goda mat intas. Efteråt blir det dans till levande musik.

Hur kommer man då till Storuman? Undrar någon. Med flyg kan man landa

på försvarets bana i Gunnarn, tre mil söder om Storuman. Eller också, om man vill, på Rackosjön, tre km nordöst om Storuman. Vårt förträffliga SJ har också normalt goda förbindelser hit. Söder ifrån inlandsbanan via Östersund, eller också över Vännäs. Norrifrån är det sämre, men det blir kanske inte så många tågresenärer uppifrån. För bilisterna kan nämnas att landsvägarna är i utmärkt skick, breda och asfalterade. Vi hoppas därför att avstånd och förbindelser inte skall avskräcka för Storuman som träffpunkt för spetsvänner.

Välkomna till Storuman!

Landskampen:

Svensk överlägsenhet

av BJÖRN LUNDBERG

Finland var i år arrangör för landskampen eller nordiska mästerskapen för skällande fågelhundar, som återkommer vartannat år. Tävlingen gick den 6 november i Valkeala i södra Finland.

För första gången tillämpades den ordningen att hundarnas prestationer bedömdes av enbart värmlandets domare. Man kan utan vidare fastslå att försöket slog mycket väl ut. Finnarna ställde upp med mycket objektiva och dugliga domare. Rune Samuelsson, vår ordförande och främste expert inom sporten, kunde som svensk observatör i överledningen efteråt skriva under en sådan sammanfattning.

Det var ett på papperet starkt lag med Gustav Rova som lagledare som anträdde resan i österled. Som bekant utgör de fyra främsta i Skalkungtävlingen landslaget. En röd tråd är utan tvekan skönjbar i laget: Nappe och Ukkos Rippe har Ukko som fader. Toga har Ukko som morfar. Det måste vara mer en tanke än en händelse.

De svenska hundarnas ålder är i förhållande till finnarna påfallande låg. Finnarna ställde upp med en tik och en hanhund på tio år, en hanhund på åtta år och en tik på fem år.

TYNGRE HUNDAR

En annan skillnad som kunde konstateras vid hundarnas presentation vid invigningen var att de finska hundarna genomgående föreföll tyngre.

Finnarna kunde verkligen konsten att ge tävlingarna en festlig, ja nästan pampig inramning. Det förekom både flagghissning och tal av kommunens företrädare. Därtill visas en gästfrihet och hjärtlighet, som sätter sig kvar.

Förhållandena på provdagen måste betecknas som mycket svåra. En decimeter snö med blida och dropp från träden och tämligen stark, och i andra delen av provet t o m mycket stark, vind gjorde att hundarna ställdes på mycket svåra prov. Fågeltillgången måste även betecknas som ganska dålig.

Vid sluträkningen visade sig femåriga, svenske hanhunden Nappe, ägare Nils Öhman, Haparanda, fullkomligt överlägsen med 80 poäng. Därefter kom tre hundar med samma poäng: Ukkos Penu, ägare Stig Brännvall, Hakkasbyn och Ukkos Rippe, ägare Kjell Rosberg, Sorsele, och finska tiken Mami hade alla 59 poäng.

Sammanfattningen blev en överlägsen svensk landskampsvinst med 198 poäng mot finnarnas 167. i i

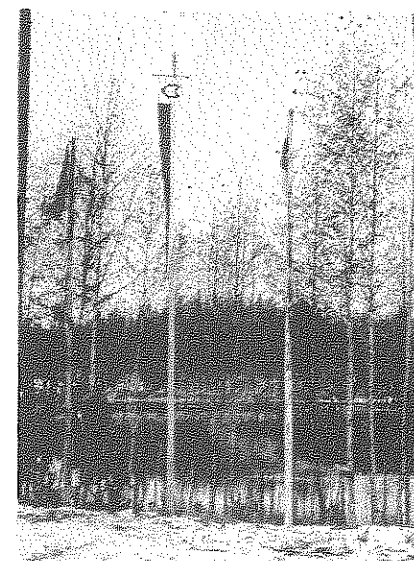
□ Svenska laget fr v: Ukkos Rippe/Kjell Rosberg, Toga/Björn Lundberg, Gustav Rova (lagledare), Nappe/Nils Öhman, Rune Samuelsson (klubbrepresentant), Ukkos Penu/Stig Brännvall.

□ Finska laget fr v: Metsämiehen taro/M Jokela, Tira/E Björn, Kiannan Ukko/R Pirola och Mami/S Hautela. Foto: Juho Perttola.

Resultat

1. Nordisk Mästare 1976 S o SF Jch Nappe, äg Nils Öhman, Haparanda 80 p.
2. Skallkung 1976 Int o Nord Uch Ukkos Penu, äg Stig Brännvall, Korpikå 59 p. Nordisk Mästare 1972 Skallkung 1972 S o SF Jch Ukkos Rippe, äg Kjell Rosberg, Sorsele 59 p. SF Jch Mami, äg S Hautela, Tala, Ylivieska 59 p.
5. SF Jch Kiannan Ukko, äg R Pirola, Salo 58 p.
6. Toga, äg Björn Lundberg, Boden 55 p.
7. Tira, äg E Björn, Pulliainen, Imatra 50 p.
8. SF Dch Metsämiehen Taro, M Jokela, Jakobstad 6 p.

□ Finnarna gav landskampen en festlig inramning med bl a flagghissning. Foto: Juho Perttola.

SVENSKA EFTERMÄLEN

Rune Samuelsson: Vi gjorde vår svåraste tävling och vann. Men inte med tur. Vår topp har gått ifrån finnarnas.

Gustaf Rova: Jag fäste mig särskilt för de utomordentligt stora krav som tävlingsförhållandena ställde på hundarna.

Stig Brännvall: Jag frapperades av att finnarna föreföll känna sig slagna på förhand. Jag fick den känslan.

Nils Öhman: Jag imponerades av rätlinjigheten i tävlingarna och alla de frivilliga krafterna vid arrangemanget. Liksom av prisbordet förstås.

Hans Öhman (son till Nils): Jag kommer inte att glömma finnarnas gästfrihet och naturligtvis inte att vår hund blev Nordisk Mästare.

Björn Lundberg: Det var nån som sa det i bilen på hitresan och jag måste hålla med: det är bra med Ukkoblod. Kanske t o m bäst.

□ Bästa finska hund blev SF Jch Mami, som här visas upp av sin ägare, S Hautala, Ylivieska. Foto: Juho Perttola.

□ Nils och Hans Ohman med sina älgkronor.

Allt vatten ska till havs

Allt vatten ska till havs! Så lyder ett gammalt ordspråk. Och med tanke på det ordspråket är det egentligen inte så konstigt att det blev just Nils Ohman och hans Nappe som vann Landskampen. För under älgjakten, före både Skallkungtävlingen där Nappe blev tvåa och Landskampen, fick Nisse fälla en ståtlig 14-taggare. Och inte nog med det. Sonen Hans fick också skjuta en 14-taggare.

En glad Nils Ohman skickade den här bilden till redaktionen med tillägget att hans älg trots allt var större i kroppen än sonens.

Det bör också tilläggas att redaktionen tacksamt ser fram mot att få in just sånt här material från medlemmarna. En bild från en lyckad jakt eller en textstump om en kul händelse. Tveka inte att skriva bara för att Du tycker att du skriver dåligt. Red hjälper till med formuleringarna. Det går f ö bra att ringa också.

Påpekas bör också att redaktören flyttat. Nya adressen:

Bernt Karlsson
PI 6134 Mykle
931 00 Skellefteå
Tel. 0910-555 13

Välkomna med bidrag i text och bild.

Landskampsstatistik

Landskampen Sverige—Finland för skällande fågelhundar firade i år tio-årsjubileum. Det innebär dock inte att det hållits tio landskamper. Antalet är bara sju. Sedan 1970 har nämligen landskampen av kostnadsskäl bara kunnat arrangeras vart annat år.

Första landskampsvinnaren och därmed Nordisk Mästare blev Rippe, ägare T Väättäinen, Finland. Den landskampen arrangerades i Finland och finska laget vann med 193—120.

Året därpå, 1968, hölls tävlingen i Sverige. Sappo, ägare Oskar Risberg, Gällivare, vann individuellt och i lag tog svenskarna revansch med 187—115.

1969 års landskamp hölls i Kankaanpää. Finnarna vann nu åter. Siffrorna blev 193—140. Individuell mästare: Viri, ägare J Kiiskinen.

1970, i Sverige, tog Ukkos Laika, ägare Kjell Hedman, titeln. Det blev svenskt även 1972 och 1974. Ukkos Rippe, ägare Kjell Rosberg, respektive Ukkos Perro, ägare Hans Sjölund, svarade för bedrifterna.

Samtliga tre gånger vann Sverige, även lagtävlingen. □

...och en önskan
om ett riktigt
GOTTNYTTÅR

önskar redaktionen

Den skällande fågelhunden 4.

Medeljakthunden bara en "hjälpreda"

av RUNE SAMUELSSON

Arikelserien om den skällande fågelhunden avslutas i detta nummer med fjärde avsnittet. Författaren har främst uppehållit sig vid medeljakthunden av raserna finsk spets och norrbottenspets. De föregående avsnitten har behandlat skogsfågelns beteendemönster, den ändamålsenliga fågelhundens jaktsätt samt några kända hundars beteendemönster inför viltet/fågeln.

Vi har på olika sätt gett våra raser en jaktlig status, som helt enkelt saknas i verkligheten. Inom detta område har framför allt uppfödarna varit särdeles framgångsrika, men även vår klubb har underblåst en bild som jaktligt varit för vacker.

Den som under de senaste åren studerat valpannonserna, har mött försäljningsargument som "rasens absoluta topphundar, de bästa inom landet, Nordens särklassigaste o s v", eller till diskutabel genotyp hänsyftande deklarationer, som skulle garantera valpar av absolut rastopp. Man har dock nog undvikit att ge skriftliga utfästelser. Valpköparen har många gånger bibringats den uppfattningen att hundarna har sådana anlagsmässiga kvalifikationer, att jägarens huvudsakliga insats och problem skulle inskränka sig till skjutmomentet och hemtransporten av gammeltupparna.

Men uppföljningsstatistiken, avkommebedömningen och de jägares erfarenhet som fallit offer för den oblyga marknadsföringen, talar entydigt och klart ett annat språk.

Rasernas medeljakthund är i själva verket en medelmåttlig "hjälpreda" vid denna jaktform, som ställer stora krav på hunden/jägaren. Speciellt då det gäller äldre fågel. Denna medelhund lyckas egentligen endast om det är fråga om tillfälligheter eller om fågeln har utvecklade eller artförslösande beteendemönster.

Den finska spetsens vikande popularitet och sjunkande registreringsiffror påvisar att hunden inte motsvarar de förväntningar, som den gängse varudeklarationen gett anledning till. Många anser att förklaringen är att hunden är skällig och har ett eldfängt humör, vilket inte torde vara sanningen eftersom de flesta tillmäter hunden just dessa egenskaper och dessutom ofta till en grad som är betydligt överdriven.

Norrbottenspetsen har klarat sig betydligt bättre, även om också denna ras av sina uppfödare tilldelats jaktlig kapacitet av överkliga mått.

VARDAGSHUNDEN

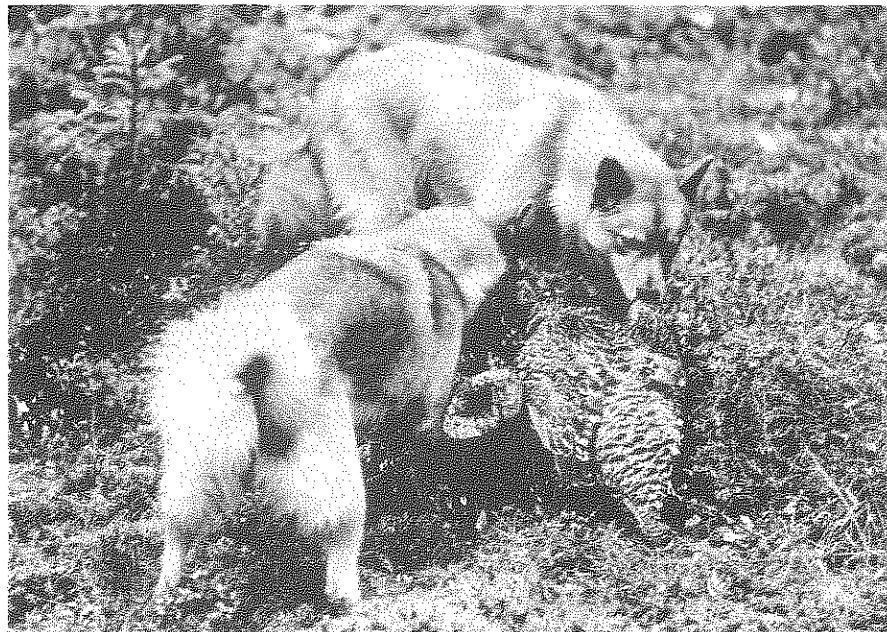
Denna hund, som blir medelhundägarens lott, motsvarar i bästa fall beskrivningen på

Seuran Minnes jaktsätt (Ståndskall 3/76) och detta endast under förutsättning att hunden har tillräcklig rutin, d v s att den är injagad efter konstens alla regler. Ju medelmåttigare hundämne, dess större rutin behöver hunden för att bli en användbar jakthund. Men den snart sekellånga specialiseringen talar också om, att den finska spetsen är säkrare än norrbottenspetsen som medelfågelhund. Alla som är införstådda med att jakthundsaveln kan ibland innebära utveckling, inser lätt denna realitet.

Många av de ansvariga har självfallet insett att denna medelhunds jaktförmåga borde förbättras, men det beklagliga är att man varit (och är) så tafatt om avelsmålsättningarna. Man talar i lyriska ordalag om den sunda, goda och vackra hunden, utan att många gånger ens ha insett innebörden av denna så "utslitna klyscha".

Emellertid ger den krassa verkligheten föga hopp i denna onyanserade överoptimism. Chansen att få en dubbelchampion med balanserad mentalitet (enmans- eller varmanshunds-), som inom sig skulle förena den rastypiska stjärnan med en värdig landskamps-vinnare är mindre än 1/1 000 000. Vi måste således göra kompromisser och prioritera vissa egenskaper.

Våra raser är av oss själva klassade och saluförda som jakthundar. Då borde jaktegenskaperna bli ledstjärnan i avelsmålsättningen. Dessutom borde vi värna om den funktionella typen. Rasprägelns yttersta petitesseer — som ofta är modebundna och naturstri-

□ Skogsfågeljakten är omvitnat svår och ställer ofta stora krav på såväl hund som jägare. Riktigt bra fågelhundar är därför sällsynta och de skällande fågelhundarnas "goda rykte" betydligt överdrivet. I själva verket är medeljakthunden av raserna finsk spets och norrbottenspets inte stort mer än en hjälpreda åt jägaren. Den sekellånga specialiseringen har dock gjort finnspetsen säkrare som medelfågelhund betraktad än norrbottenspetsen. Bilden föreställer två finnspetsar vid nedlagt byte — en tjäderhöna. Foto: Lars Erik Holmberg.

dande — borde tillmätas liten betydelse. Vi måste också inse och acceptera att raserna mentalt tillhör den nordliga spetsen, vilket innebär en klar dragning mot lupusmentalitet och enmanshund.

Man har ibland lekt med tanken att det ur numerärtaktisk synpunkt vore bäst att omskapa och utbyta mentaliteten till typiska schakalhundars. Men för att möjliggöra detta, måste t ex den största delen av den finska spetsen slås ut och även norrbottenspetsen skulle vidkännas en mycket kraftig reducering.

Man kan inte utan allvarliga konsekvenser byta "själen" hos en hundras. Farhågorna att man "kastar ut barnet med badvattnet" är alltför sannolika. Det torde vara bättre att den som absolut vill ha en varmanshund med hög skalltröskel, söker sig till raser där denna mentalitet är rastypisk.

Det finns anledning erinra sig att t ex den finska spetsen inte är en ilsken folkbitare, utan ibland en mot främlingar reserverad revirhävare. Dessutom att hundar med svag nervkonstitution inte är vanligare inom våra raser än andra, utom snarare tvärtom. Få hundraser är mentalt lika friska och oförstörda som de nordiska spetsarna. Men eftersom de har klar tendens mot enmanshundsmentalitet, är inte alla människor tillräckligt kunniga hundägare för att uppföstra en sådan hund.

Våra hundars mentalitet har av naturen under årtusenden danats till vad den är i dag. Man kan på goda grunder anta att detta beteendemönster och dessa själsegenskaper varit de mest ändamålsenliga i det värv hunden haft under så lång tid — d v s att i första hand vara jägarens outhärliga bundsförvant i den livsviktiga jakten i viltfattiga subpolara områden.

Även den moderna nutidsmänniskan kan finna sympati och förståelse för enmanshunden. Vår tids störste etolog, nobelpristagaren Konrad Lorenz säger: "Lupushunden (enmans-) är inte lätt att uppföstra, på grund av hans sensibilitet, hans återhållsamma väsen och särpräglade privatliv. Endast den som känner hunden mycket väl är i stånd att locka fram alla hans psykes otroliga rikedomar kan ha verklig glädje av honom. Andra har mera glädje av en tjockhudad, hederlig "varmanshund", av ungefär samma skäl som en nybörjare i fotograferingskonsten uppnår bättre resultat med en enkel kamera än med en specialapparat med alla tänkbara finesser". Han tillägger: "Det måste också framhållas att enskilda hundrasers karaktärsegenskaper gäller endast i allmänhet, och att det finns alla tänkbara undantag. Den första och viktigaste regeln är att hunden är fysiskt och psykiskt fullkomligt frisk."

Våra raser borde inte få sin numerära tillväxt på kvalitets bekostnad. Det är vida bättre att de förblir fåtaligare, men i stället "inom sina givna ramar" får utvecklas till goda jakt-hundar, med balanserad rastypisk mentalitet, av funktionell typ och med klar och natur-bejakande rasprägel.

VAL AV HUNDRAS

Skilnader som märks mest mellan våra två kompletterande raser är:

Finsk spets:

Inom rasen finns en liten procent hundar, som kan kallas för "specialiserade skällande fågelhundar".

Den är mera utpräglad enmanshund och revirhävare, och är något skälligare då den har aningen lägre skalltröskel.

Den är mera specialiserad som fågelhund.

Norrbottenspets:

Den är inhemsk ras och därmed mindre instabil mot utifrån kommande exteriöra modeströmningar eller annan yttre raspåverkan.

Den är mindre specialiserad som jakthund och torde vara mera lämpad att på bredare front bli "de mindre markernas älghund".

Den är mindre utpräglad enmanshund och torde således ha lämpligare sällskapshundsfunktion i stadsmiljö.

Vid val bör man därför ta hänsyn till bl a dessa faktorer och välja:

- Finsk spets,** om man vill chansa på en specialiserad skällande fågelhund och föredrar enmanshundsmentalitet.
- Norrbottenspets,** om man tillmäter betydelse av att ha en inhemsk hund, om man vill ha en hund med mindre uttalade enmanshundsegenskaper, om man vill satsa på "de mindre markernas älghund".

SAMMANFATTNING

Artikelserien har försökt ge en verklighetsbeskrivning om jakt med skällande fågelhund — om vilka krav som ställs och vilka möjligheter som finns samt dessutom om hur våra hundar borde vara utrustade psyk och fysiskt för att motsvara den idealbild vi skapat oss.

Den beskrivna bilden kan för somliga förefalla något dyster, men så är egentligen förhållandet även när det gäller andra jaktformer och hundraser — möjligen med den skillnaden att vår jaktform ställer speciellt stora krav på hunden/jägaren. Våra hundar är totalt sett varken sämre, fulare eller mentalt undermåligare än andra, även om önskemålen om förbättring av jaktegenskaperna är höga och synnerligen nödvändiga om raserna ska behålla och öka sin numerär.

Mitt mål som skribent har varit att försöka beskriva verkligheten så väl som mina insikter tillåter, samt att dämpa den onyanserade överoptimism som ofta skymtat och den osaklighet som märkts i varudeklarationen.

Den som är allvarligt intresserad av dessa hundar, bör vara en kritisk, analyserande observatör. Då kommer man att ha en klar möjlighet att hitta den jaktliga följeslagaren, som väl svarar mot vederbörandes **personliga krav** och som kan bli till nytta och tillfredsställelse inom vår fascinerande och sportbefrämjande jaktform. □

Nils och Nappe — ett reklam ekipage

av BJÖRN LUNDBERG

I och med sitt Nordiska Mästerskap den 6 november 1976 i Valkeala satte Nappe, fem år, den prick över i som han väl varit värd men hittills saknat.

Det var heller ingen liten prick, vilken som helst, utan en stor sak som går utanpå det mesta. Han slog Finlands och Sveriges bästa hundar med 21 poäng. Det är inte bara att vinna — det är att sopa rent.

Den som följt Nappe blir emellertid inte förvånad. I år har endast en svensk hund tagit två första pris i elitklass — Nappel! Det hände den 18 september i Arvidsjaur och så vid landskampen i Valkeala.

Nappe blev knappt slagen tvåa i Skallkuntävlingen i Sveg 1975. Han blev tvåa i Gällivare i år. Han hade bästa resultatet första dagen och blev trea andra. Nappe har därutöver startat två gånger i hemmaterrängen 1976. Vid det ena provet spoliades ett första pris av en liten miss, som inte Nappe rädde för.

Exteriört har Nappe en etta i öppen klass. Han är av medelstorlek men har en obändig

framfart i markerna. Det märkliga är att Nappe fått sin jaktuppföstran i kanske landets mest fågeltomma och svårforcerade områden med långlänt och risig terräng. Förhållandevis har det inte skjutits mycket fågel för Nappe. Han är, vad Rune Samuelsson kallar, en hund med enmansmentalitet, det vill bland annat säga, att en okänd icke säkert alldeles ostraffat kan vara för närgången.

Nappes ursprung har sina poänger. Nils Öhman strosade en dag på Storgatan i Haparanda. Han såg en karl, som hade en finnspestick i närheten. Nisse frågade om denne sålde tiken. "Jo, om jag får fast henne, hon är svår att få tag på". Därmed var Nils ägare till Tina, modern till Nappe. Hon blev en hyfsad jakthund. Därefter har Tina fått den injektion, som i högsta grad torde ha bidragit till Nappes framfart. Nämligen den av Ukko. Nisses filosofi gick ut på att "sätta de bästa bakå" och han vände sig till Rune Samuelsson.

Ägaren Nils Öhman är en 44-årig plåtslagarmästare. Det är en i alla läger omtyckt person. Han har glimten i ögat och tar både med- och motgången med en klackspark. Nils är den överlägset bästa medlemsvärvaren i klubben. Han är ordförande i valberedningen och ledamot i landskampskommitten.

Nordiska mästarna 1976 är således ett ekipage, som klubben kan visa upp utan att behöva skämmas. □

Fotnot: Efter det att denna artikel skrevs var Nappe åter över till Finland och erövrade det 1:a pris i elitklass som gör att han numera är både svensk och finsk jaktchampion.

□ Nordiske Mästaren 1976 S 17948/71 S o SF Jch Nappe.
Foto: Juho Perttola.

SNÖN

— tjäderns vän eller fiende?

av LARS-ERIK HOLMBERG

Efter den allmänna fågeljakten i sept-okt 1974 kunde man konstatera att markerna fortfarande innehöll förvånansvärt stort gråfågelbestånd. Många var de jägare som såg fram emot en intressant toppjakt i december. Förhoppningarna började dock grusas något när snötäcket blev allt tjockare och november månad på många håll gick till historien som den snörrikaste i mannaminne.

Ett annat faktum som kan vara värt att notera, var att all snö föll på otjälad mark, genom att snöfallet började så tidigt på hösten.

EN BESVIKELSE

I början av december var snötäcket lokalt upp till 70 cm tjockt i Norrbottens inland. Därtill lös snö och synnerligen svårforcerad med skidor.

Många jägare trotsade den djupa snön för att rädda jultjädern. Toppjakten är en urgammal jaktform som många ser fram emot med stor spänning. Trots att man oftast blir tvungen att lämna hunden hemma har toppjakten stor dragningskraft, och kräver dessutom en hel del av sin utövar. Ett skott med en helmantlad kula på långt håll skall sitta perfekt på en tjädertupp. Annars blir resultatet bara en tråkig skadskjutning med ett resultatlöst eftersök som följd.

På de flesta håll blev dock toppjakten en besvikelse trots de till synes goda förutsättningarna. Tjädertuppen lyste med sin frånvaro på annars säkra marker. Vart hade den tagit vägen? Hade den flyttat till Ryssland? När något svårförklarligt inträffar med våra tjädrar drar man ofta till med flyttningsteorier. Varför inte variera på temat och spekulera i att de flyttat åt "andra" hållet?

TJÄDERN LÄG I SNÖN

För att komplettera situationen bör nämnas att det förutom stort snödjup även var en besvärande men vacker upplega i träden.

Nej, någon toptjäder stod inte att finna, men de som svettades i den djupa snön kunde, om de hade tur och befann sig på de rätta platserna, konstatera att tjäderna låg nergrävda.

I det sammanhanget var det några saker som jag fäste mig vid under mina jakturer. För det första, var det aldrig speciellt kallt. Varför gick då tjädern ner i snön? Beteendet är ju till för att skydda mot sträng kyla.

Varför hade fåglarna legat så länge i sina gropar? Vid närmare undersökning beräknade vi att en del fåglar legat nergrävda tre-fem dagar. Varför?

Groparnas botten var heltäckta med spillning och alla spår efter nerdykningen i snön var borta vid de flesta gropar vi studerade. Med ledning av tidigare dagars snöfall och vindförhållanden kunde vi göra dessa tidsbedömningar. En annan observation som jag gjorde var att min finska spetstik många gånger på ett rent otroligt sätt kunde lokalisera fågeln där den låg nergrävd. Det stämde också dåligt. Man anser nämligen att tjädern även gräver ner sig för att skydda sig mot rovdjur. För mig framstod beteendet i stället som rena självmordsförsöket. Alla kan ju föreställa sig vad en rutinerad mård skulle kunna åstadkomma i dylika situationer. Mården jagar ofta på detta sätt men har många gånger mycket svårt att kunna lokalisera sitt rov och misslyckas därför.

HUR LÄNGE KLARAR SIG TJÄDERN UTAN MAT?

Vid första anblicken framstår det som ett mysterium att tjädern betar sig på detta sätt. Varför gräva ner sig och utsätta sig för hunger och rovdjursfara när skogen är full av mat och bättre gömställen bjuds? Men kanske — trots allt — är beteendet ändamålsenligt.

Vi tänker tillbaka en del: tjädern gräver ner sig i snön vid stark kyla, om tillräckligt snödjup finns, för att minska kaloriförbrukningen. Näringsöket kräver så mycket näring i sträng kyla att det inte uppvägs av den föda fågeln finner. Redan några centimeter under snön ökar temperaturen avsevärt, och i sin grop sänker fågeln sin kaloriförbrukning och ligger väl skyddad från rovdjur.

Att fågeln ligger väl skyddad i snön vid stark kyla, vet alla de som lagt ut tramsaxar åt räven. Läger man ut en sax i stark kyla krävs det inte lika stor försiktighet som vid

□ Är snön tjäderns vän eller fiende? Lars-Erik Holmberg pekar i den här artikeln på en rad iakttagelser som tyder på att en snörök förvinter är till stor skada för tjäderstammen eftersom näringsöket försvåras samtidigt som tjädern blir ett lätt offer för mården när den gräver ner sig i snön. Foto: Författaren.

mildare väder, därför att kläder och redskap inte släpper så stor vittring under sådana förhållanden. Allt detta pekar på att fågeln går ner i snön för att minska sin kaloriförbrukning. Men inte på grund av att det är kallt, utan troligtvis för att fågeln lider brist på föda. Fågelns näringssök hindras av något annat än kylan.

Fågeln antar alltså ett beteende som strävar att kompensera näringsbristen, men utsätter sig samtidigt för en stor rovdjursfara genom att gräva ner sig under mildare väderförhållanden. Situationen komplicerades dessutom för tjädernas del genom att all snö fallit på otjälad mark, och det föreföll som om vittringen följde markvärmens uppåt. Detta kan förklara det förhållandet att min tik så precist kunde lokalisera fågeln under snön.

DEN SVÅRA UPPLEGAN ORSAK TILL NÄRINGSBRIST?

Som jag tidigare nämnde var det en svår upplega förvintern 1974, och många träd var som snökoner. I allmänhet var alla träd så snöomgädda att man kan föreställa sig de svårigheter en tjäder skulle ha vid sitt näringssök.

Kanske en svår upplega gör att tjädern ändrar sitt näringssök och inte längre besöker sina favoritfält utan uppsöker andra lokaler? Jag iakttog vid några tillfällen hur tjädrar gått i ungskogar och plockat barr från de grenar som hängde ner mot marken. Man kunde se riktiga betestraj och konstatera att fågeln bara betat en kort stund och sedan flugit från platsen. Vid ett tillfälle fann vi några fåglar nergrävda bara en bit från ett sådant ungtallbestånd.

Orsaken till att betestrajerna var så korta tolkar jag så att fågeln är så skygg på den vita snön att den inte tåler uppehålla sig länge på samma plats. Detta skulle i sin tur innebära en ökad kaloriförbrukning vid näringssöket och en större tidsåtgång. Summan av det hela blir då att fågeln genom att dess betesmarker snöat igen (faran är för stor att spankulera på snön och äta) i stället minskar sitt behov av näring och gör detta genom att gräva ner sig i snön. Där nere i snön är det varmare och inaktivitet sänker kaloriförbrukningen. Kanske fågeln genom detta beteende kan klara flera dagar i snön på ett minimum av näring, i väntan på att andra förhållanden skall uppstå, och de gamla favoritfältarna åter skall bli tillgängliga. Ytterligare ett faktum som inte skall förbises är att en tjäder avtecknar sig mycket bra i ett träd som är snöbemängt, och därmed blir ett utmärkt mål för höken. Även detta förhållande kan bidra till det ändrade beteendet.

FÅGELSTAMMEN FÖRSOMMAREN 1975

Vid små, privata inventeringar under försommaren 1975 frapperades jag av att så stor del av höststammen gått förlorad. Att dödligheten är stor och kung Bores värld normalt är hård visste jag nog, men detta tycktes bero på även andra omständigheter. Jag skulle vilja påstå att orsaken till att vår vår-stam av främst tjäder var så svag berodde på den förvinter vi hade. Tjädernas ligga-under-snö-beteende skapade ett dukat bord för våra mårdar. Dessutom varade upplegan ganska lång tid vilket också genom näringsbrist satte ner den allmänna motståndskraften. I ett sådant läge skördar vintern många offer.

Att sedan dåliga föryngringsförhållanden gjorde saken värre kan man bara beklaga. Sådan är djungelns lag.

TOPPJAKTEN 1975 – EN PARADOX

Trots det dåliga fågelåret kunde man i december ändå konstatera toppfågel på en del håll till mångas förvåning. Förvintern 1975 var i ett avseende helt annorlunda än 1974. Snötäcket var tunnare (tjädern gräver ogärna ner sig om det är mindre än 45 cm snö). Detta innebar att fågeln tvingades att befinna sig uppe i träden, och kämpa med upplega och hökfaran. Upplegan var dock inte lika långvarig som 1974, och dessutom kunde man konstatera att fågeln var fet. Den långa barmarkspenoden bidrog till detta och skapade på detta sätt goda förutsättningar för tjädern att klara förvinterns problem. □

Björn ny sekreterare

Genom brev den 20 juli i år meddelade Lars-Erik Holmberg, Luleå, och Tore Strandgård, Kiruna, sina omedelbara avgång från samtliga uppdrag inom SFN. Beskedet lämnades efter det att materialet till Ståndskall nummer tre lämnats in för sättning och kom därför inte med i tidningen.

Efterträdare till Lars-Erik Holmberg på sekreterarposten är vice sekreteraren Björn Lundberg, Boden. Björns adress finns på sista omslagssidan. Tilläggas bör dock att Björn, sedan detta nummer kommit ut, flyttat till Bollnäs och nya adressen var inte klar till pressläggningen av detta nummer. Tills vidare går det dock att skriva till Björn under hans gamla adress eftersom posten ordnar med eftersändning. Den som på vardagar tänker ringa till Björn kan nå honom på åklagarmyndigheten i Bollnäs. Numret dit är 0278/115 26. □

Resultat

Lillehammer, Oslo

S o SF Uch Bill, äg Lars Lindh, Holmsund, 1 ökl, 1 skl, cert (N Uch), Nord Uch), Cacib (Int Uch), Bir 1.

Nord Uch Kronohovs Kim, äg Tore Johansson, Tallsjö, 1 chkl, 1 chkk, ck, hp, R-Cacib, Bir-2.

Motionera i tid!

SFN:s sekreterare meddelar att eventuella motioner till årsmötet 1977 ska vara styrelsen tillhanda senast den sista januari.

Påpekas bör att motioner kan skrivas av såväl lokalklubbar som enskilda medlemmar. □

Var tog resultaten vägen?

Det undrar kanske många som bläddrat genom denna tidning utan att hitta "ett vittnen" om vare sig utställningar eller jaktprov.

Anledningen är att red helt enkelt valt att spara redan inkomna och invänta återstående resultat. Det gäller främst jaktproven där provtiden inte löper ut förrän den sista december.

Den som väntar på resultaten ska dock inte behöva göra detta längre än till nr 1/77 av Ståndskall. Det numret ska nämligen få en slags årsbokscharakter med en total redovisning av jaktprovs- och utställningsåret 1976.

Många medlemmar har uttryckt önskemål om just detta – nämligen att ha alla årets jaktprovs- och utställningsresultat samlade i en och samma volym. □

Nummer 575 fick geväret

Vem vann geväret?

Det frågar sig Arne Persson, Umeå, kassör i SFN/Mellersta.

Redan tidigt i höstas förrättades dragningen på landskampstiorerna. Geväret – en Pietro Beretta hagelbock – utföll på lottnummer 575.

Den lotten såldes av just Arne Persson och har därför med stor sannolikhet hamnat någonstans i umetrakten.

Men trots att "dragningslistan" sedan länge kablat ut på SFN:s djungeltelegraf har ännu ingen hört av sig för att hämta vinsten.

Det är dock inte försent att göra det och den lycklige innehavaren av lott nummer 575 kan ta kontakt med Arne Persson och hämta sin bössa.

SFN och Landskampskommittén gratulerar! □

FINSKA SPETSEN INT. o NORD. UCH BILL S 12547 - 69

BILL STÅR TILL AVELSTJÄNST FÖR LÄMPLIGA TIKAR.

BILL har ett utm. temp. härlig färg, torr stark kropp, av medelstorlek.

BILL har i hård konkurrens tilldelats ett flertal Cert, Cacib, BIR 1 (samt BIG 1 o BIS 1).

BILL har endast toppresultat från ett flertal domare. Ett av många omdömen:

Storlek: Medelstor av utm. typ. **Mentalitet:** God.

Detaljbeskrivning: Kraftig maskulin m. stabilt underrede, utm. vinklar, vackra färger, bra rörelser.

BILL är Riksutställningsvinnare 1973 (60 talet hundar)

BILL erhöll titeln S UCH o SF UCH 1975.

BILL erhöll titeln N UCH, INT. UCH o NORD. UCH 1976.

BILL är även JAKTMERITERAD i både Öppen klass o Elitklass.

BILL Uttagen till Skallkungtävlingen 1974.

BILL har bakåt i leden mycket gegigen stam med både S UCH, S o SF UCH, NORD. UCH, JAKT CH, S o SF UCH o Jakt CH m.m.

Vid Int. utställning i Umeå, erhöll **samtliga** valpar efter BILL 1:a pris, samt en valp 1 ökl, Ck, hp.

Ägare **Lars Lindh**

Sångstigen 21

913 00 Holmsund

tel 090-41978 bost.

tel 090-122972 arb.